

van angst nl. niets bepaalds, duidelijk omschrevens tot inhoud hebben – dit gevoel zich onderscheidt van wat we vaak ook met angst aanduiden, maar wat beter bezorgdheid, waakzaamheid, niets verbloemende aandacht genoemd kan worden. Zo'n houding leidt tot gespannen omzien naar doelmatige afweerreacties. De reacties echter die bij angst optreden zijn in veel opzichten onbegrijpelijk. Ze maken, als er inderdaad gevaar bestaat, de angstige mens juist ongeschikt zich daartegen te verweren.

„Angst kleurt de waarneming, en de gekleurde waarneming bevestigt de angst”, zegt Han Fortmann in „Heel de mens”. Door deze vicieuze cirkel verliezen mensen de juiste verhoudingen uit het oog. De angst maakt je los van de realiteit, zodat toetsing daaraan steeds moeilijker wordt, en op den duur onmogelijk. Daarom opent angst alle mogelijkheden tot misleiding en dwaling.

Politiek

De angst van de massa is anders als van het individu, ze is er ook geen optelsom van. Als angst onverhuld naar voren komt in een massa, valt deze uiteen in een groot aantal angstige individuen, die elkaar naar het leven staan en als zodanig nog wel een schijn-massa kunnen vormen, of die alle kanten uit vluchten, zowel letterlijk, op straten en pleinen, als figuurlijk: ieder trekt zich terug achter een muur; die muur kan ook de massa weer zijn, maar dan wordt ze gebruikt om zwigend toe te kijken en anderen te laten afslachten zonder dat iemand zich verroert.

De angst die een massa verlamt, maakt haar zozeer tot niets, dat ze aan deze bedreiging van haar bestaan tracht te ontkomen door de zwakkere te vernederen. Daardoor valt ze uiteen in talloze losse individuen die als een kip die gepikt wordt er allen op uit zijn een zwakkere kip te zoeken die zij kunnen pikken om de vernedering te boven te komen, de illusie te scheppen zich daarmee veilig te stellen voor de agressie die boven hen hangt, en zich zo te identificeren met de machthebbers.

Deze identificatie treedt op allerlei manieren aan de dag en we kunnen haar met name tegenkomen in de agressieve reactie van het publiek op kleine groepen die van zich afslaan en tot terreurdaden overgaan, maar ze vindt haar uiteindelijke vorm in fascisme, in een neo-nazidom dat de held verheerlijkt, zich vereenzelvigt met de sterke man (uit het verleden) en de gelegenheid afwacht om op te staan en de zwakkere te vernietigen.

Wij „vrezin” dat het die kant uitgaat. Daarom betreuren we het dat agressie, bv. van terroristen, zo angstig maakt; angst leidt immers tot reactie die niet functioneel is, niet aan de situatie beantwoordt, omdat ze de analyse van de agressie niet kent, niet voert tot herkenning van de factoren die tot die agressie leiden en dus niet brengt tot bestrijding die aan het doel beantwoordt. Daarom willen we de angst in de politiek

opsporen, omdat de situatie niet te doorzien is als men haar niet herkent en onder ogen durft zien. De erkenning dat we bang zijn voor de angst is de eerste stap.

Maar er is nog een reden om hier uiterst attent op te zijn, en dat is het gebruik dat degenen die de macht hebben en met hen degenen die publiciteitsmedia in handen hebben, maken van de mogelijkheden om angst op te wekken en vervolgens die angst uit te spelen en aan de macht ten dienste te stellen, uit te leveren. Of en wanneer dit bewust gebeurt is niet altijd vast te stellen, en doet er ook weinig toe omdat de concentraties van macht een onpersoonlijk karakter gekregen hebben, de concerns, de staat, de media, en als zodanig niet meer aanspreekbaar zijn. Ze zijn tot een onontkoombaar iets geworden in de beleving van de massa, ze zijn in het leven van de individuen ingegaan als een denkwijze die hen verlamt. Er treedt niet meer een iemand in naar voren die men met open vizier tegemoet kan treden, op wie men zijn hoop kan vestigen, die men vertrouwen kan, en elke keer dat mensen menen zo'n vertrouwenwekkende figuur gevonden te hebben komen ze bedrogen uit.

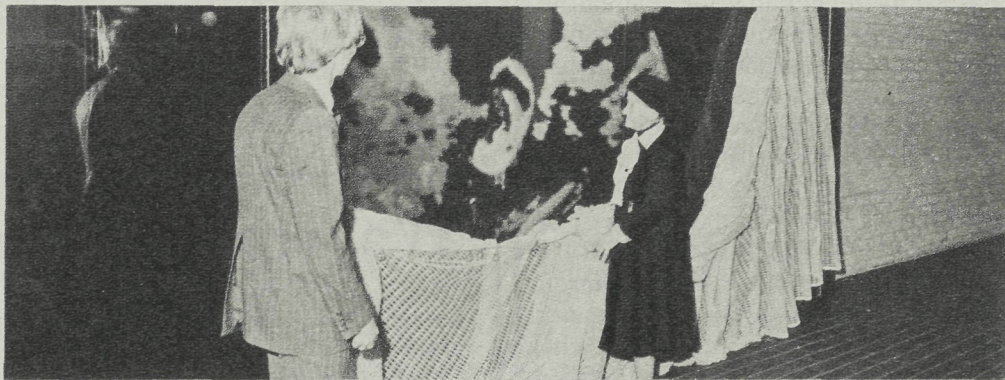
Daarom is voor individuen waarin de mas-

sa uiteenvalt, politiek niet meer hanteerbaar. Althans zo wordt het ervaren, en berichtgeving werkt veelal op dat gevoel in en met dat gevoel samen, zoals door krantenkoppen die in hun emotionele geladenheid zoveel machteloosheid oproepen dat verder lezen niet meer zinvol lijkt. In plaats van concrete, heldere berichtgeving geeft men daarmee vaak een angstig perspectief naar de toekomst. Op die manier wordt de toekomst afgesloten; we reageren angst af door te doen of ze er niet is. Ze wordt onderdrukt in onverschilligheid en agressiviteit en breekt ten slotte uit in geweld en vernietigingsdrift. Zo zijn we in een vicieuze cirkel geraakt.

Waar het ons om gaat is de angst te doorbreken en zo de zaak open te leggen. Ze ligt immers open, de werkelijkheid heeft altijd een opening die toekomst heet, en die niet vastgeketend zit aan de situatie van vandaag. De werkelijkheid vraagt om geloof, hoop, waarmee je de situatie kunt doorzien, de zinloosheid van angst ervaren en met de reële bedreiging adequaat rekening houden.

En waar deze hoop en dat geloof wonen, staat helemaal bovenaan dit artikel.

Kleindochter van Kuyper onthult Kuyper-dia

Een kleindochter van Abraham Kuyper, mevrouw J. H. Knibbe-Kuyper uit Leiden heeft woensdag 30 augustus het gordijn weggetrokken voor een enorme Kuyperdia in de kleuren zwart, blauw en rood, die opgebouwd is in de receptieruimte van het hoofdgebouw van de VU. Het was een plechtigheid waarbij vrijwel uitsluitend dragers van de naam Kuyper, Kuiper of Kuijper waren toegelaten, ongeveer 100 in getal. Alle personeelsleden van de VU, studenten en leden van de Vereniging die een van deze namen droegen, waren uitgenodigd te komen. Een tweetal kleindochters van Kuyper was er ook; behalve mevr. Knibbe-Kuyper uit Leiden ook mevrouw M. Spiering-Kuyper uit Groningen, vergezeld van zoon en dochter.

Het woord in deze plechtigheid werd gevoerd door dr. P. Kuijper, tot voor kort

voorzitter van de Universiteitsraad en lector dr. D. Th. Kuiper. De laatste bracht in herinnering dat volgens een stelling indertijd van prof. dr. G. N. Lammens Kuyper in 1837 bij de burgerlijke stand was ingeschreven onder de naam Kuiper, maar dat was een spelfout geweest van de ambtenaar.

Met de onthulling van de Kuyperdia kwam een oud plan tot uitvoering dat al in 1917 was opgevat, nl. om ergens een Kuyper-raam aan te brengen. Geld werd ingezameld, een ontwerp werd gemaakt, maar uitgevoerd is dit plan nimmer.

De Kuyper-dia, een 215 maal vergrote kleinbeeldia, die thans is onthuld is een ontwerp van de Blaricumse kunstenaar C. M. Andreoli. De verlichte wandversiering is drie bij acht meter groot.